

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Fráňa Šrámek a jeho dílo – analýza básní

Mgr. Eva Mužná

**Výukový materiál zpracován v rámci projektu
EU peníze školám**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro
vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických
pracovníků (NÚV).

Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0229
Šablona:	III/2
Č. materiálu:	VY_32_INOVACE_147
Datum vytvoření:	25. 7. 2013
Ročník:	3.
Předmět:	Český jazyk a literatura
Vzdělávací oblast:	Jazyková
Tematická oblast:	Česká literatura přelomu 19.a 20. století
Anotace:	Žákyně a žáci se prostřednictvím analýzy ukázek básní Fráni Šrámka seznámí s jeho dílem a autorským stylem

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

Fráňa Šrámek

Raport

Modrý a rudý

Na levém křídle a poslední
já budu stát,
a tušit nebude, oč prosit chci,
žádný kamarád -
a paty k sobě, špičky od sebe,
pro tebe, sne můj divný, pro tebe
já budu meldovat.

Hlásím, pane hejtmane,
že se mi zdál sen,
vojna byla a já ležel
v poli zastřelen;
a zrovna u mne váš kůň taky pad,
nám přáno bylo spolu umírat,
to z boží vůle jen.

To k ránu bylo as, neb měsíc zrud,
a váš kůň hlavu zdvih,
a zvláštní věc měl jako já
prostřelený břich,
a v jeho očích takový styd žal,
kdos divil se v nich, kdos se ptal
a ruce lomil v nich.

Že louky voní kol a jeteli
a kvete řeřicha -
a on... kůň... což byl vinen čím?
má díru do břicha,
že na něm seděl kdos, už nesedí
a oči vědět chtějí, však nevědí
a v hrdle vysychá...

Oh, v hrdle vysychá... A chtěl by ržát...
že neví, neví proč?:
sluníčko zlaté, což neměl on tě rád -
ty už ho nechceš... proč?
proč necinkne už nikdy podkova,
proč nebe v krvi, nohy z olova -
hó, toč se, světe, toč...

Hlásím, pane hejtmane,
že byl to strašný sen,
ty oči zvířete, ty křičely
a z důlků lezly ven,
křičely na mne, jestli já to vím,
proč ležíme tu s břichem děravým -
co měl jsem říci jen...?

Hlásím, pane hejtmane,
a já to musím říci:
tož, člověk rád jde, člověk musí jít,
když pán chce, smrti vstříc -
však koní šetřte, prosím tisíckrát,
to dobytče se strašně umí ptát,
proč nesmí žítí víc...

- ❖ **interpretovat obsah básně**
- ❖ **báseň zařadit do určitého literárního směru, v němž autor tvořil, tvrzení podpořit pasážemi z básně**
- ❖ **vystihnout hlavní myšlenku básně**

Splav

Trápím se, trápím, myslím si,
kde bych tě nejraděj potkal.

Ulice střídám, parky a nábřeží,

bojím se krásných lží.

Bojím se lesa. V poledním lese

kdo miluje, srdce své neunese.

Na můj práh kdyby jsi vstoupila,

snad bys mne tím zabila.

Chtěl bych tě potkati v lukách.

V lukách je vlání
na všechny strany, pokorné odevzdávání.
V lukách je nejprostší života stůl,
rozlomíš chleba, podáš ženě půl,
chléb voní zemí, bezpečný úsměv svítí,
až k pláči je prostý věneček z lučního kvítí,
a oblaka jdou, přeběhlo světlo, přeběhl stín,
muž má touhu rozsévače,
žena má úrodný klín...

Chtěl bych tě potkati v lukách, šel bych ti vstříc.
A až bys mi odešla, ach, zvečera již,
bys na mne nemyslila víc,
jen na prosebný a děkovný můj hlas,
jako bych jen splavem byl,
který v lukách krásně zpívat slyšelas...

- ❖ **vystihnout atmosféru básně**
- ❖ **na základě textu analyzovat milostný a erotický motiv básně**
- ❖ **u podtržené strofy určit rým**

básnické sbírky

- ❖ **Života bído, přec tě mám rád** (1905)
- ❖ **Modrý a rudý** (1906)
- ❖ **Splav** (1916, 1922 v rozšířené verzi s básněmi z války)
- ❖ **Nové básně** (1928)
- ❖ **Ještě zní** (1933)
- ❖ **Rány, růže** (1945)

romány

- ❖ **Stříbrný vítr** (1910)
- ❖ **Křižovatky** (1913)
- ❖ **Tělo** (1919)
- ❖ **Past** (1931)

divadelní hry

- ❖ **Červen** (1905)
- ❖ **Léto** (1915)
- ❖ **Plačící satyr** (1920)
- ❖ **Měsíc nad řekou** (1922)
- ❖ **Hagenbek** (1923)

Václav Krška

4. října 1900 v **Písku** – 17. listopadu 1969 v Praze

český scenárista, režisér a spisovatel

Mezi nejznámější patří jeho **filmy inspirované dílem českého básníka Fráni Šrámka (Měsíc nad řekou, Stříbrný vítr), dále životopisné filmy (Bedřich Smetana, Josef Slavík a Mikoláš Aleš).**

Byl označován lichotivým přídomek **básník českého filmu**. Znamé jsou i dva **orientálně laděné pohádkové koprodukční snímky Labakan a Legenda o lásce**

Pocházel z Písku. V tomto městě se natáčely i jeho umělecky nejcennější filmy Stříbrný vítr a Měsíc nad řekou. V obou, ale i v některých dalších, si pod jeho režisérským vedením zahrál začínající **Eduard Cupák**, ze kterého Krška udělal hereckou hvězdu a idol nejednoho dívčího srdce.

Šrámkovo dílo lze rozdělit do těchto základních témat:

- ❖ **příroda**
- ❖ **odpor k válce**
- ❖ **milostný vztah mladých lidí, kteří nejsou ochotni a schopni se podřídit konvencím**

Použité zdroje

MUKAŘOVSKÝ J. *Dějiny české literatury. IV. Literatura od konce 19. století do roku 1945.* 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-85865-48-3.

BALAJKA, B., Soldán, L., Charouz, E. *Přehledné dějiny literatury.* 2. vyd. Praha: Fotuna, 1995. ISBN 80-7168-225-X. s. 47 – 48, 97, 100, 104, 133, 148, 155, 157.

<http://www.csfd.cz/tvurce/3217-vaclav-krska/>. [online]. [cit. 2013-07-25].

MARTINKOVÁ V. A KOL. *Čítanka 3.* 2. vyd. Praha: Tripolia s. r. o., 2001. ISBN 80-86448-08-8. s. 58.

ŠRÁMEK F. *Modrý a rudý, Stříbrný vítr, Léto, Splav.* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2000. ISBN 80-7106-386-X.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).